

สารบัญ

ย่อศัพท์ให้คิดง่าย ป.5 เตรียมพร้อมก่อนสอบ

บทที่ 1	ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	06
	เฉลยแบบฝึกหัดบทที่ 1	20
บทที่ 2	แรงลัพธ์และแรงเสียดทาน	24
	เฉลยแบบฝึกหัดบทที่ 2	42
บทที่ 3	เสียงกับการได้ยิน	44
	เฉลยแบบฝึกหัดบทที่ 3	62
บทที่ 4	การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ	64
	เฉลยแบบฝึกหัดบทที่ 4	76

บทที่ 5	การเปลี่ยนแปลงทางเคมี	79
	เฉลยแบบฝึกหัดบทที่ 5	91
บทที่ 6	การเปลี่ยนแปลงที่ผันกลับได้และผันกลับไม่ได้	95
	เฉลยแบบฝึกหัดบทที่ 6	100
บทที่ 7	วัฏจักรน้ำ	102
	เฉลยแบบฝึกหัดบทที่ 7	115
บทที่ 8	วัฏจักรการปรากฏของกลุ่มดาว	118
	เฉลยแบบฝึกหัดบทที่ 8	129
บทที่ 9	ลักษณะทางพันธุกรรมของสิ่งมีชีวิต	131
	เฉลยแบบฝึกหัดบทที่ 9	144
บทที่ 10	สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม	147
	เฉลยแบบฝึกหัดบทที่ 10	174
	จากใจนักเขียน	181
	ประวัตินักเขียน	182

บทที่ 1

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

เส้นทางของขยะจากมือเรา

ในบทนี้จะศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยศึกษาผ่านเรื่องเส้นทางการขยับจากมือเรา

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์นั้นมีมากมาย เราได้เรียนรู้ทักษะการวัดการใช้จำนวน การตั้งสมมติฐาน การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ การกำหนดและการควบคุมตัวแปร การทดลอง การตีความหมายและการลงข้อสรุป ซึ่งอยู่ในระดับชั้น ป.4 ไปแล้ว

บทนี้จะเรียนรู้ทักษะทางวิทยาศาสตร์เพิ่มอีก 3 ทักษะ ได้แก่ การจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล การสร้างแบบจำลอง และการพยากรณ์

การจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล

ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลสามารถเรียนรู้ได้จากการทำกิจกรรมการแยกขยะที่โรงเรียน หากนึกถึงสิ่งที่ทำตั้งแต่ตอนเช้า เมื่อมาถึงโรงเรียนเราอาจทานนมกล่องหนึ่งกับขนมปังก้อนหนึ่งก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ จากนั้นเมื่อเข้าห้องเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ได้มีการผสมสารเคมีต่างๆ เพื่อทำการทดลองในช่วงเวลาพักกลางวันเราได้กินข้าวผัด 1 จาน น้ำเปล่า 1 ขวด และแตงโม 1 จาน จากนั้นจึงเข้าห้องเรียนต่อในภาคบ่าย

หากสังเกตจะพบว่าใน 1 วันเกิดขยะมากมายหลายชนิด เช่น กล่องนม สารเคมีที่เหลือจากการทดลอง ข้าวผัดที่เหลือเป็นเศษอาหาร ขวดพลาสติก เศษแตงโมและเมล็ดแตงโม ซึ่งเศษขยะเหล่านี้ไม่ควรทิ้งรวมกันเพราะจะทำให้เกิดความยุ่งยากในการจัดการขยะ ดังนั้นจึงต้องแยกประเภทขยะก่อนทิ้ง

การแยกประเภทขยะก่อนทิ้งจะต้องแยกขยะโดยทิ้งประเภทขยะให้ตรงกับสีของถังขยะ จากการสังเกตจะพบว่าสีของถังขยะมี 4 สี ได้แก่ สีเขียว สีเหลือง สีน้ำเงิน และสีแดง

หากต้องการทราบว่าขยะประเภทใดควรทิ้งลงในถังขยะสีอะไร เราอาจสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต โดยพิมพ์คำว่า สีของถังขยะแต่ละประเภท เราจะทราบได้ว่าขยะประเภทใดควรทิ้งลงถังขยะสีอะไร

ผลจากการรวบรวมข้อมูลเรื่องประเภทของขยะและสีของถังขยะ

ประเภทของขยะ

<div style="background-color: #f4a460; display: inline-block; padding: 5px 10px; border-radius: 10px; margin-bottom: 5px;">เขียว</div> <p style="text-align: center;">ขยะย่อย สลายได้</p>	<div style="background-color: #f4a460; display: inline-block; padding: 5px 10px; border-radius: 10px; margin-bottom: 5px;">เหลือง</div> <p style="text-align: center;">ขยะ รีไซเคิล</p>
<div style="background-color: #f4a460; display: inline-block; padding: 5px 10px; border-radius: 10px; margin-bottom: 5px;">น้ำเงิน</div> <p style="text-align: center;">ขยะทั่วไป</p>	<div style="background-color: #f4a460; display: inline-block; padding: 5px 10px; border-radius: 10px; margin-bottom: 5px;">แดง</div> <p style="text-align: center;">ขยะอันตราย หรือขยะมีพิษ</p>

จากข้อมูลที่สืบค้นได้พบว่า ขยะแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ขยะย่อยสลายได้ ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป และขยะอันตรายหรือขยะมีพิษ ซึ่งขยะแต่ละประเภทต้องทิ้งโดยการแยกตามสีของถังขยะ ดังนี้

ถังขยะสีเขียว ใช้สำหรับทิ้งขยะที่สามารถย่อยสลายได้ (ขยะอินทรีย์) เช่น เศษอาหาร เศษผัก เศษผลไม้ ใบไม้ กิ่งไม้ พวกขยะที่เน่าเสียได้ ย่อยสลายได้เร็ว ขยะกลุ่มนี้สามารถนำไปทำเป็นปุ๋ยหมัก หรือผลิตพลังงานไฟฟ้าจากขยะ

ถังขยะสีเหลือง ใช้สำหรับทิ้งขยะรีไซเคิล เช่น ขวดพลาสติก แก้ว เศษโลหะ เศษเหล็ก ก่อฉนวน ยางรถยนต์ กระจกต่างๆ ขยะกลุ่มนี้สามารถนำไปรีไซเคิล

แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น ขวดพลาสติกสามารถนำไปผ่านกระบวนการรีไซเคิล แล้วเม็ดพลาสติกสามารถนำกลับมาผลิตขวดพลาสติกขวดใหม่ได้

ถังขยะสีน้ำเงิน ใช้สำหรับทิ้งขยะทั่วไป เป็นขยะที่ย่อยสลายได้ยาก และไม่คุ้ม หากต้องทำการรีไซเคิล เช่น ถังขนมขบเคี้ยว ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถังพลาสติก กล่องโฟม หลอดกาแฟ ซองกาแฟ กระดาษห่ออาหาร ขยะกลุ่มนี้ต้องนำไปกำจัด อย่างถูกต้อง เช่น การฝังกลบอย่างถูกหลัก การเผาในเตาเผาขยะ

ถังขยะสีแดง ใช้สำหรับทิ้งขยะที่มีพิษ สิ่งของอันตราย เช่น สารเคมี ยาฆ่าแมลง ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ วัตถุที่สามารถระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุมีพิษ สิ่งต่างๆ ที่ทำให้เกิดโรค (ชุดตรวจโควิด) สารกัดกร่อน (น้ำกรด) สารที่ทำให้เกิดการระคายเคืองต่างๆ ขยะกลุ่มนี้ต้องนำไปกำจัดให้ถูกต้องตามวิธีการกำจัดขยะ ที่มีมาตรฐานของกรมอนามัยและกรมโรงงานอุตสาหกรรม

จากกิจกรรมเส้นทางของขยะจากมือเรา จะพบว่าเราได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ โดยเริ่มจากขั้นตอนที่ 1 ตั้งคำถามว่า

แบบฝึกหัดทำขบที่ 1

1. เด็กชายสะอาดทำกิจกรรมการแยกขยะที่โรงเรียน โดยการจดบันทึกขยะที่ออกจากมือของเด็กชายสะอาดใน 1 วัน โดยวันนี้ตอนเช้าเขาตีม้น้ำส้มคั้นสดที่บรรจุในขวดแก้ว 1 ขวด และกินขนมปังก้อนใหญ่ 1 ก้อน (เขากินไม่หมด) ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ จากนั้นเขาเข้าห้องเรียนในวิชาศิลปะที่มีการใช้ปูนปลาสเตอร์เพื่อปั้นเป็นรูปทรงต่างๆ ในช่วงเวลาพักกลางวันเขาได้กินราดหน้า 1 จาน (เขากินไม่หมด) น้ำเปล่า 1 ขวด และมะละกอ 1 จาน (เขากินไม่หมด) ในภาคบ่ายเขาเรียนวิชาพลศึกษา ในขณะที่วิ่งแข่งขันกันเขาพลาดหกล้ม หัวเข่าถลอก เพื่อนจึงพาเขาเข้าไปที่ห้องพยาบาลใช้สาลีชุบแอลกอฮอล์ล้างแผลให้ ในตอนเย็นเขาได้กินข้าวผัดหมู (เขากินไม่หมด) กับขนมขบเคี้ยว 1 ซอง และก่อนนอนเขาได้ดื่มนม 1 กล่อง จึงเติมตารางบันทึกขยะที่ออกจากมือของเด็กชายสะอาดให้ถูกต้อง

ตารางบันทึกขยะที่ออกจากมือของเด็กชายสะอาดใน 1 วัน		
ประเภทขยะ	รายละเอียดของขยะ	จำนวน
ขยะย่อยสลายได้		
ขยะรีไซเคิล		
ขยะทั่วไป		
ขยะอันตราย		

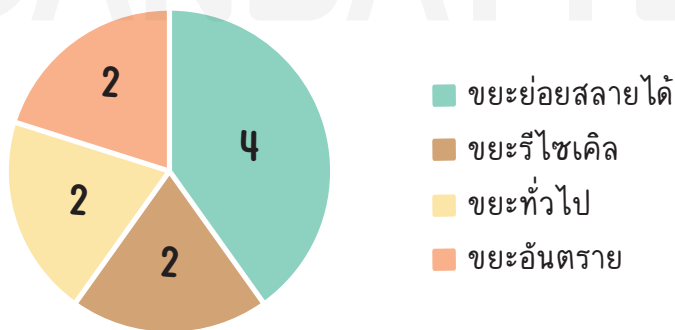
เฉลยแบบฝึกหัดท้ายบทที่ 1

1.

ตารางบันทึกขยะที่ออกจากมือของเด็กชายสะอาดใน 1 วัน		
ประเภทขยะ	รายละเอียดของขยะ	จำนวน
ขยะย่อยสลายได้	ขนมปัง ภาชนะกระดาษ ฝาขวด ขวดพลาสติก	4
ขยะรีไซเคิล	ขวดแก้ว ขวดน้ำเปล่า	2
ขยะทั่วไป	ซองขนม กล่องนม	2
ขยะอันตราย	ปืนพลาสติก สบู่ใช้หมด	2

2. จงจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูลเป็นรูปแผนภูมิวงกลม และอินโฟกราฟิก โดยอาศัยข้อมูลจากการจัดบันทึกของเด็กชายสะอาด

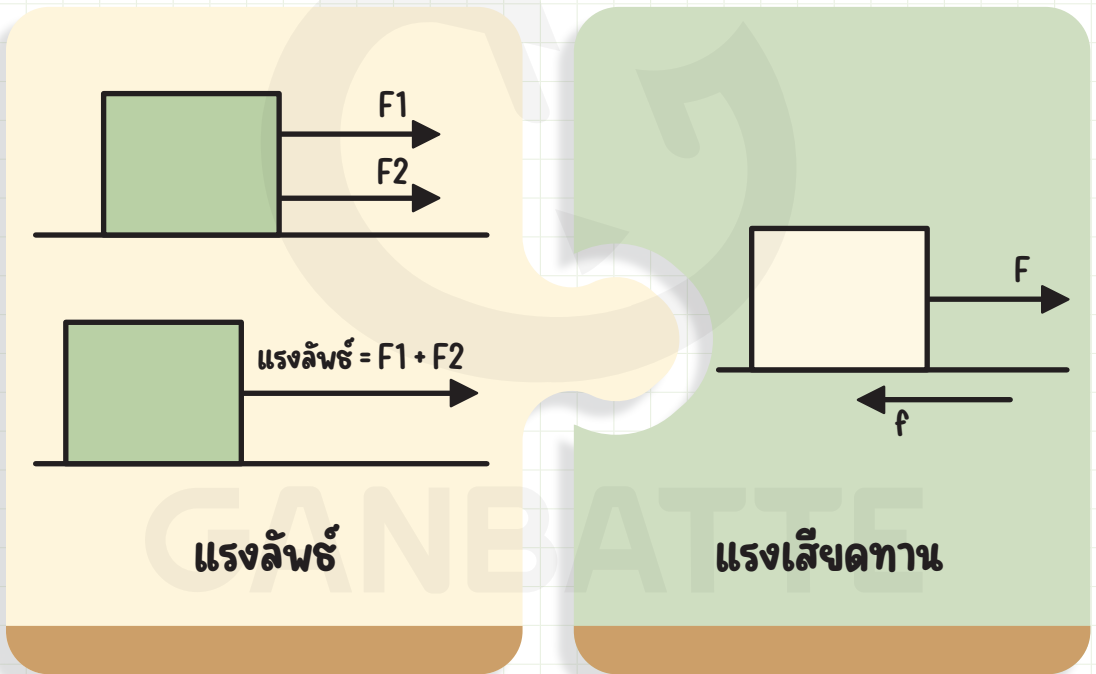
แผนภูมิแสดงปริมาณขยะแบ่งตามประเภท

บทที่ 2

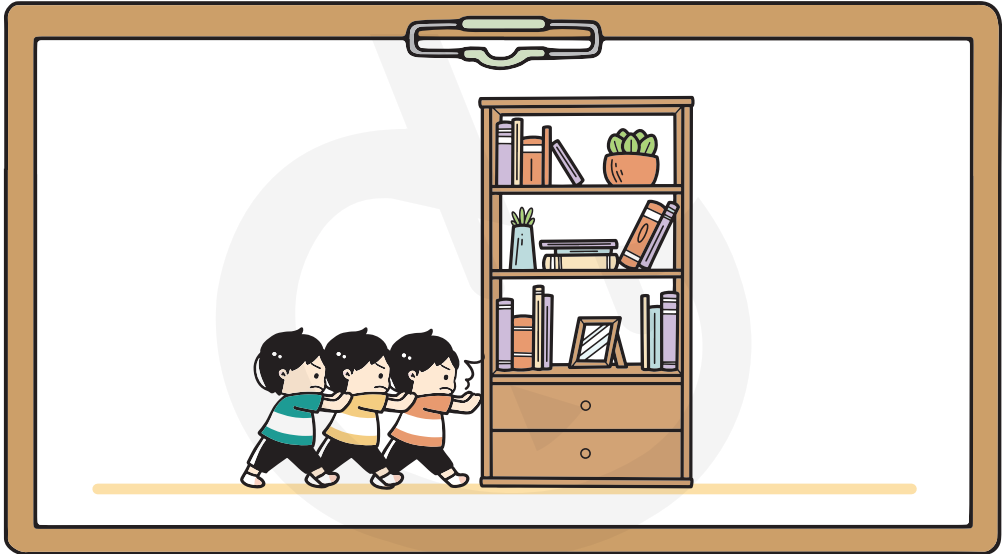
แรงลัพธ์และแรงเสียดทาน

แรงลัพธ์ = แรงรวมทั้งหมด

ในบทนี้จะศึกษาเกี่ยวกับแรงลัพธ์และแรงเสียดทาน โดยแบ่งเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ แรงลัพธ์ และแรงเสียดทาน

1. แรงลัพธ์

ในวันแรกของการเปิดเรียนหลังหยุดปีใหม่ คุณครูได้ใช้เวลาในช่วงพักกลางวันให้นักเรียนช่วยกันจัดโต๊ะเรียนเพื่อใช้สำหรับงานเลี้ยงฉลองปีใหม่ของนักเรียนห้องป.5/1 ต้นเห็นตู้หนังสือไม่ได้อยู่ตำแหน่งมุมห้องทำให้ไม่สามารถจัดโต๊ะทานอาหารรวมที่บริเวณกลางห้องเรียนได้ ต้นจึงออกแรงผลักตู้หนังสือ แต่ตู้หนังสือไม่ขยับ ต้นจึงขอแรงเพื่อนอีก 2 คนให้ช่วยกันผลักตู้หนังสือ ปรากฏว่าตู้หนังสือขยับ ดังนั้นทุกคนจึงช่วยกันออกแรงผลักตู้หนังสือไปยังทิศที่เป็นมุมห้องที่ไกลที่สุด ทำให้การจัดโต๊ะเพื่อฉลองงานปีใหม่ผ่านไปอย่างราบรื่น

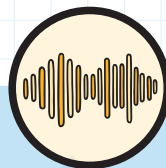
จากเหตุการณ์ข้างต้น หากตั้งคำถามว่าทำไมต้นคนเดียวไม่สามารถผลักตู้หนังสือให้ขยับได้ แต่เมื่อชวนเพื่อนมาอีก 2 คน ทำให้ตู้หนังสือขยับได้ ทุกคนคงตอบได้ว่าเพราะต้นมีเพื่อนมาช่วยออกแรงผลักตู้ ซึ่งเราสามารถอธิบายได้โดยการเปรียบเทียบว่าการที่นักเรียนแต่ละคนได้ออกแรง ทำให้เกิดแรงย่อยๆ ของ

บทที่ 3

เสียงกับการได้ยิน

เสียงเคลื่อนที่
ได้อย่างไร

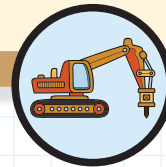

เสียงสูง เสียงต่ำ
เกิดได้อย่างไร

เสียงดัง เสียงค่อย
ขึ้นอยู่กับอะไร

มลพิษทางเสียง
เป็นอย่างไร

เสียงเป็นพลังงาน (เกิดจากการสั่นของแหล่งกำเนิดเสียง)
เคลื่อนที่ในรูปแบบคลื่นกล เรียกว่า คลื่นเสียง
อาศัยตัวกลางในการเคลื่อนที่ (ถ้าขงโอนพลังงาน)

ในบทนี้จะศึกษาเกี่ยวกับเสียงกับการได้ยิน โดยแบ่งเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ เสียงเคลื่อนที่ได้อย่างไร, เสียงสูง เสียงต่ำเกิดได้อย่างไร, เสียงดัง เสียงค่อยขึ้นอยู่กับอะไร และมลพิษทางเสียงเป็นอย่างไร

1. เสียงเคลื่อนที่ได้อย่างไร

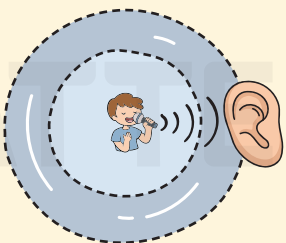
ก่อนจะศึกษาว่าเสียงเคลื่อนที่ได้อย่างไร ต้องรู้ก่อนว่าเสียงคืออะไร เสียงคือคลื่น (พลังงานที่เกิดจากการสั่นของแหล่งกำเนิดเสียง) ที่ต้องอาศัยตัวกลางในการเคลื่อนที่ เมื่อนึกถึงคลื่นให้ลองจินตนาการว่าโยนก้อนหินลงไปใบบ่อน้ำ จะเห็นว่าคลื่นน้ำได้เคลื่อนที่กระจายออกจากแหล่งกำเนิดคลื่นเป็นรูปวงกลม ในทำนองเดียวกับเสียงที่เคลื่อนที่ออกจากแหล่งกำเนิดเสียงเป็นรูปทรงกลม

เสียงเคลื่อนที่ในรูปแบบคลื่น

คลื่นน้ำ

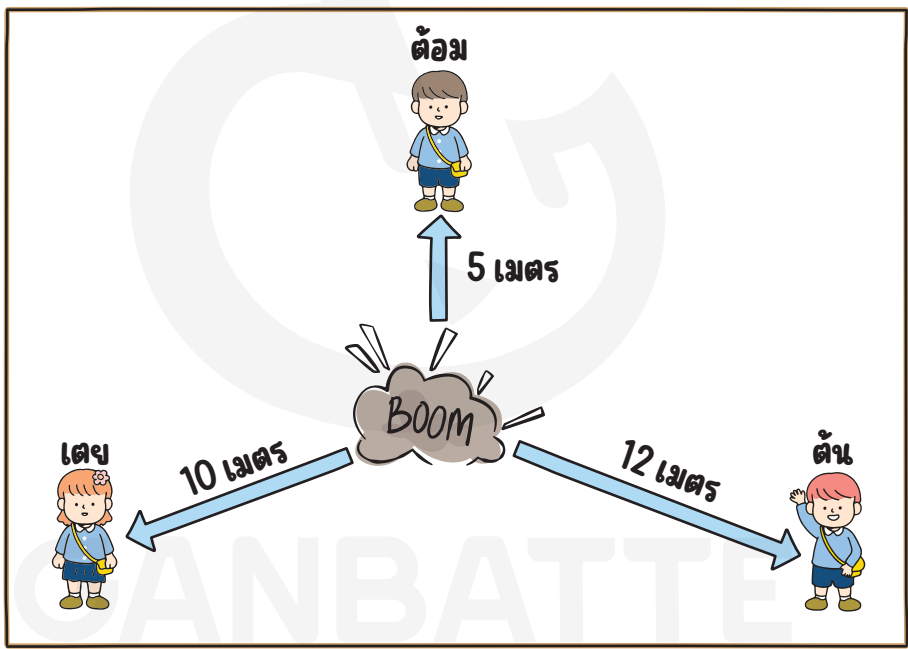
คลื่นเสียง

แบบฝึกหัดทำขบทที่ 3

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามให้ถูกต้อง

- 1. จงเรียงลำดับคนที่ได้ยินเสียงดังมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด พร้อมให้เหตุผลประกอบ

ตอบ .....

เฉลยแบบฝึกหัดท้ายบทที่ 3

ตอนที่ 1

1. **ตอบ** คนที่ได้ยินเสียงดังมากที่สุดคือ ต่อม เตย ต้น ตามลำดับ เพราะเป็นแหล่งกำเนิดเสียงเดียวกัน ดังนั้นคนที่ได้ยินเสียงดังที่สุดจะเป็นคนที่อยู่ใกล้กับแหล่งกำเนิดเสียงมากที่สุด
2. **ตอบ** ทั้ง 3 คนไม่ได้ยินเสียงเหมือนกัน เพราะในอวกาศเป็นสุญญากาศ ไม่มีตัวกลางของเสียง ทำให้เสียงไม่สามารถเคลื่อนที่ได้

ตอนที่ 2

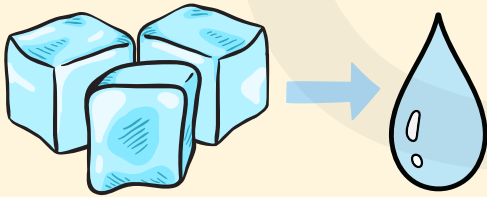
1. สายกีตาร์เส้นบนสุดมีขนาดใหญ่ที่สุด หนาที่สุด ทำให้เสียงที่เกิดจากการดีดสายกีตาร์เส้นนี้เป็นเสียงต่ำ เพราะการสั่นของสายกีตาร์มีความถี่น้อย เนื่องจากสายกีตาร์มีมวลมาก
2. สายกีตาร์เส้นล่างสุดมีขนาดเล็กที่สุด บางที่สุด ทำให้เสียงที่เกิดจากการดีดสายกีตาร์เส้นนี้เป็นเสียงสูง เพราะการสั่นของสายกีตาร์มีความถี่มาก เนื่องจากสายกีตาร์มีมวลน้อย

ตอนที่ 3

1. **ตอบ** ง. เสียงเคลื่อนที่แบบวงกลมจากแหล่งกำเนิดเสียง ผิด เพราะเสียงเคลื่อนที่แบบทรงกลมจากแหล่งกำเนิดเสียง
2. **ตอบ** ง. อยู่อยู่ห่างจากวิทยุ 2 เมตร ที่เปิดเสียงไว้ที่ความดังเท่ากับ 10 ซีด เพราะอยู่อยู่ห่างจากวิทยุมากที่สุดและพลังงานของแหล่งกำเนิดน้อยที่สุด

บทที่ 4

การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ

การเปลี่ยนสถานะ

การละลาย

หลอมเหลว ≠ ละลาย

ในบทนี้จะศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ โดยแบ่งเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ การเปลี่ยนสถานะ และการละลาย

ในชีวิตประจำวัน เราจะเห็นการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของสารที่อยู่รอบๆ ตัวเรา เช่น ตอนเช้าคุณแม่ชงโกโก้เย็นให้เราดื่ม จะเห็นคุณแม่เทน้ำร้อนใส่แก้ว จากนั้นก็ตักผงโกโก้ใส่แก้วผสมกับน้ำร้อน แล้วใช้ช้อนคนผงโกโก้ให้ละลายเป็นเนื้อเดียวกับน้ำร้อน จากนั้นคุณแม่หยิบน้ำแข็งก้อนจากตู้เย็นใส่ลงไปลงในน้ำโกโก้ เมื่อเวลาผ่านไปสักพักน้ำโกโก้ร้อนจะเปลี่ยนเป็นน้ำโกโก้เย็น และน้ำแข็งจะเปลี่ยนสถานะจากของแข็งเป็นของเหลว ผสมเป็นเนื้อเดียวกับน้ำโกโก้

การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ

<h3 style="color: #000080;">การเปลี่ยนสถานะ</h3> <p style="color: #000080; font-weight: bold;">มีการเปลี่ยนอุณหภูมิ</p>	<h3 style="color: #000080;">การละลาย</h3> <p style="color: #000080; font-weight: bold;">เป็นการผสมสาร</p>
--	---

การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ คือ การที่สารเปลี่ยนแปลงเพียงแค່ภายนอก โดยสารยังคงเป็นสารเดิมไม่เปลี่ยนเป็นสารใหม่ สามารถสังเกตการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย เช่น รูปร่าง ขนาด ปริมาตร สี กลิ่น โดยแบ่งเป็น 2 ชนิด ได้แก่ การเปลี่ยนสถานะ และการละลาย

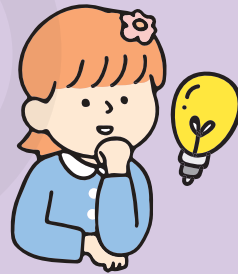

บทที่ 5

การเปลี่ยนแปลงทางเคมี

การเปลี่ยนแปลง
ทางเคมีคืออะไร

รู้ได้อย่างไรว่าเกิดการ
เปลี่ยนแปลงทางเคมี

**การเปลี่ยนแปลงทางเคมี
จะต้องเกิดสารใหม่**

ในบทนี้จะศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเคมี โดยแบ่งเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางเคมีคืออะไร และรู้ได้อย่างไรว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมี

1. การเปลี่ยนแปลงทางเคมีคืออะไร

หากเราลองสังเกตการเปลี่ยนแปลงของสารรอบตัวเราตั้งแต่ตอนตื่นนอน จนกระทั่งเข้านอน เราจะเห็นการเปลี่ยนแปลงของสารได้หลายรูปแบบ ลองนึกถึงการเปลี่ยนแปลงของสารที่เราสังเกตเห็นใน 1 วัน

ช่วงเช้า

ในตอนเช้าแม่ชงโกโก้แล้วใส่น้ำแข็งให้เราดื่ม จากนั้นเราซื้อข้าวเหนียวหมูπίงร้านป่าหน้าโรงเรียนเพื่อมากินเป็นอาหารเช้า ในขณะที่รอป่าปิ้งหมู เราจะเห็นหมูดิบเปลี่ยนเป็นหมูสุก เมื่อเรากินหมูπίงกับข้าวเหนียวในตอนแรกข้าวเหนียวยังไม่มึรสหวาน แต่เมื่อเราเคี้ยวข้าวเหนียวไปสักพัก เราจะรู้สึกว่ข้าวเหนียวมึรสหวาน

ช่วงกลางวัน

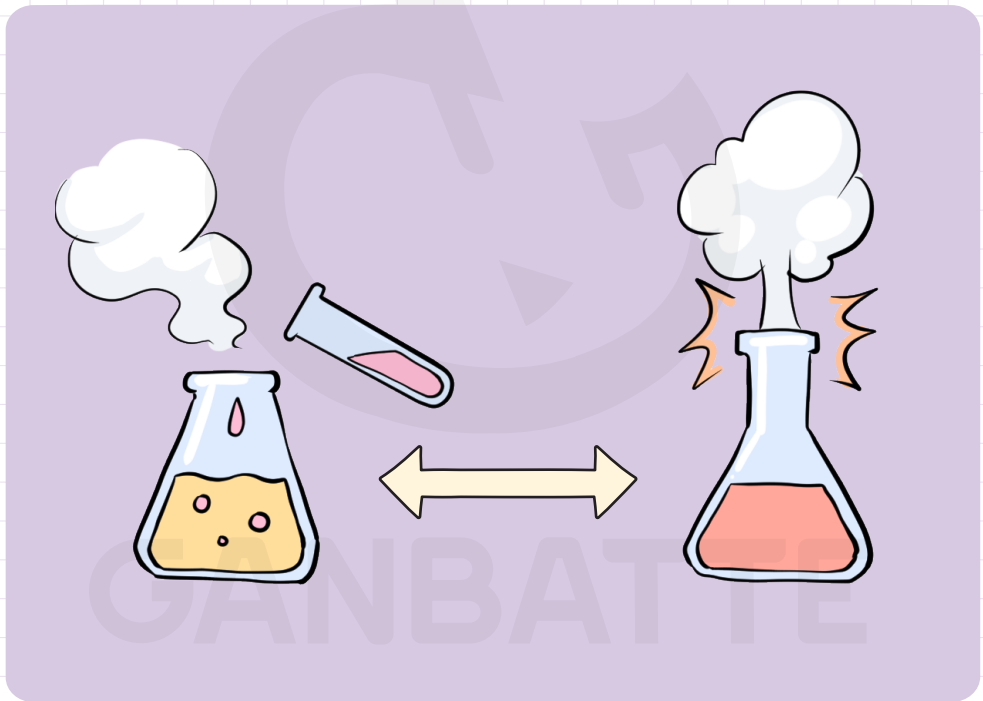
ตอนกลางวันหลังจากทานข้าว เราไปนั่งคุยเล่นกับเพื่อนๆ ใต้ต้นไม้ใหญ่ พอสุดท้ายใจลึกลงๆ ก็รู้สึกสดชื่น ได้รับแก๊สออกซิเจนเต็มปอด ที่เป็นเช่นนี้เพราะในตอนกลางวันเราจะได้รับแก๊สออกซิเจนซึ่งเป็นผลจากการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช

ช่วงบ่าย

ในตอนบ่ายเราได้เรียนวิชาวิทยาศาสตร์ คุณครูนำตะปูที่ได้จากการทดลองทิ้งตะปูไว้ในน้ำมันกับตะปูที่ทิ้งไว้ในน้ำ เมื่ออาทิตย์ที่แล้วมาให้เราดู ปรากฏว่ตะปูที่อยู่ในน้ำมันไม่เกิดสนิม ในขณะที่ตะปูที่อยู่ในน้ำเกิดสนิม

บทที่ 6

การเปลี่ยนแปลงที่ผันกลับได้และผันกลับไม่ได้

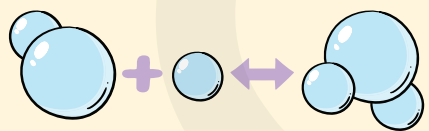
การเปลี่ยนแปลงที่ผันกลับได้
สารผลิตภัณฑ์จะย้อนกลับมาเป็น
สารตั้งต้นได้

ในบทที่แล้วได้เรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของสาร ถ้าอาศัยการเกิดของสารใหม่ เป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภท เราจะแบ่งการเปลี่ยนแปลงของสารได้ 2 แบบ ได้แก่
 1. การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ และ 2. การเปลี่ยนแปลงทางเคมี

ในบทนี้จะศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่ผันกลับได้และผันกลับไม่ได้ ซึ่งอาศัยการผันกลับของสารเป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภทของการเปลี่ยนแปลง

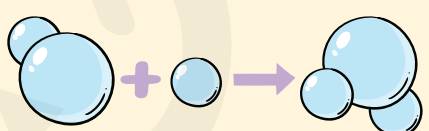
การเปลี่ยนแปลงของสาร

การเปลี่ยนแปลงที่ผันกลับได้

สามารถกลับมาเป็นสารเดิมได้

การเปลี่ยนแปลงที่ผันกลับไม่ได้

ไม่สามารถกลับมาเป็นสารเดิมได้

การเปลี่ยนแปลงที่ผันกลับได้

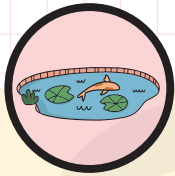
การเปลี่ยนแปลงที่ผันกลับได้ คือ การเปลี่ยนแปลงของสารที่เปลี่ยนไปแล้ว ยังสามารถกลับมาเป็นสารเดิมหรือสารตั้งต้นได้ เช่น

น้ำแข็งกลายเป็นน้ำ : เมื่อน้ำแข็งซึ่งอยู่ในสถานะของแข็ง ได้รับความร้อน จะเปลี่ยนเป็นน้ำซึ่งอยู่ในสถานะของเหลว โดยน้ำที่เป็นของเหลวสามารถแข็งตัว กลับไปเป็นน้ำแข็งซึ่งอยู่ในสถานะของแข็งได้ การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ผันกลับได้

การรีไซเคิลเม็ดพลาสติกจากขวดพลาสติกบางชนิด : ขวดน้ำพลาสติกใส เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ผันกลับได้ เริ่มจากสารตั้งต้นซึ่งเป็นเม็ดพลาสติก เมื่อนำ

บทที่ ๗

วัฏจักรน้ำ

แหล่งน้ำ

เมฆ หมอก น้ำค้าง
และน้ำค้างแข็ง

หยาดน้ำฟ้า

การหมุนเวียน
ของน้ำ

วัฏจักรน้ำ คือ การเปลี่ยนแปลงของน้ำ ซึ่งเป็น
ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

ในบทนี้จะศึกษาเกี่ยวกับวัฏจักรน้ำ โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ แหล่งน้ำ, เมฆ หมอก น้ำค้าง และน้ำค้างแข็ง, หยาดน้ำฟ้า และการหมุนเวียนของน้ำ

1. แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ คือ บริเวณที่มีน้ำอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก

การศึกษาเรื่องแหล่งน้ำมีความสำคัญ เพราะน้ำมีความสำคัญกับสิ่งมีชีวิตทุกชีวิตบนโลก การดำรงชีวิตของมนุษย์ สัตว์ และพืช ต้องอาศัยน้ำ เช่น

มนุษย์สามารถอดน้ำได้อย่างมากที่สุดไม่เกิน 1 สัปดาห์ ถ้าอดน้ำเกิน 1 สัปดาห์มนุษย์ก็จะเสียชีวิต

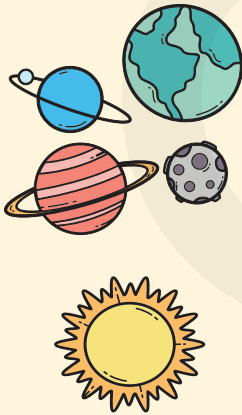
พืชก็ต้องใช้น้ำในกระบวนการสังเคราะห์ด้วยแสงเพื่อสร้างอาหาร หากพืชขาดน้ำก็ไม่สามารถสังเคราะห์แสงได้

น้ำที่มนุษย์ สัตว์ และพืช นำมาใช้ในการดำรงชีวิตได้มาจากแหล่งน้ำ โดยแหล่งน้ำมีมากมายหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับว่าเราใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการแบ่งแหล่งน้ำ เช่น

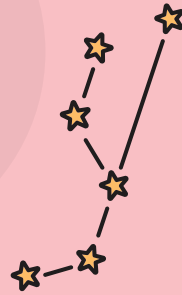
<p>ใช้ประเภทของน้ำเป็นเกณฑ์</p>	<p>แบ่งแหล่งน้ำได้เป็น 2 ประเภท คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แหล่งน้ำจืด เช่น แม่น้ำ บึง ทะเลสาบ น้ำบาดาล ความชื้นในดิน ธารน้ำแข็ง น้ำแข็งใต้ดิน 2. แหล่งน้ำเค็ม เช่น ทะเล มหาสมุทร
<p>ใช้ตำแหน่งที่อยู่ของแหล่งน้ำเป็นเกณฑ์</p>	<p>แบ่งแหล่งน้ำได้เป็น 2 ประเภท คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แหล่งน้ำผิวดิน เช่น แม่น้ำ บึง ทะเลสาบ ทะเล มหาสมุทร ธารน้ำแข็ง 2. แหล่งน้ำใต้ดิน เช่น น้ำบาดาล ความชื้นในดิน น้ำแข็งใต้ดิน

บทที่ 8

วัฏจักรการปรากฏของกลุ่มดาว

ดาวเคราะห์
และดาวฤกษ์

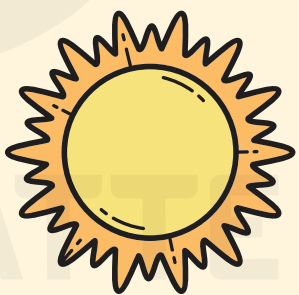

กลุ่มดาวบนท้องฟ้า

ในบทนี้จะศึกษาเกี่ยวกับ**วิวัฒนาการปรากฏของกลุ่มดาว** โดยแบ่งเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ **ดาวเคราะห์และดาวฤกษ์** และ**กลุ่มดาวบนท้องฟ้า**

1. ดาวเคราะห์และดาวฤกษ์

ในตอนกลางวันเมื่อเรามองขึ้นไปบนท้องฟ้าจะเห็นเมฆ ซึ่งบางครั้งเราก็จะจินตนาการว่าเห็นเมฆเป็นรูปต่างๆ อาจเห็นเป็นรูปกระต่าย รูปม้า รูปใบหน้าคน รูปไก่ ฯลฯ ในทำนองเดียวกันเมื่อเราเงยหน้ามองฟ้าในตอนกลางคืน เราจะเห็นดาวมากมายบนท้องฟ้า ซึ่งดาวเหล่านั้นมีทั้งดาวเคราะห์และดาวฤกษ์

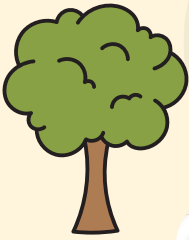
ดาวเคราะห์ VS ดาวฤกษ์	
ดาวเคราะห์	ดาวฤกษ์
	
ไม่มีแสงในตัวเอง	มีแสงในตัวเอง

ในอดีตนักดาราศาสตร์ได้ทำการมองท้องฟ้าในเวลากลางคืน แล้วใช้จินตนาการลากเส้นเชื่อมระหว่างดาวฤกษ์ดวงต่างๆ จนเกิดเป็นรูปสัตว์บ้าง รูปคนบ้าง รูปสิ่งของบ้าง นักดาราศาสตร์พบว่ากลุ่มดาวที่เกิดจากการลากเส้นเชื่อมให้เกิดเป็นรูปต่างๆ

บทที่ 9

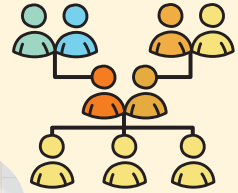
ลักษณะทางพันธุกรรมของสิ่งมีชีวิต

ลักษณะทาง
พันธุกรรมของพืช
มีอะไรบ้าง

ลักษณะทาง
พันธุกรรมของสัตว์
มีอะไรบ้าง

ลักษณะทาง
พันธุกรรมของ
ครอบครัวเป็น
อย่างไรบ้าง

ลักษณะทางพันธุกรรม = ลักษณะที่ควบคุมโดยยีน
+ สามารถถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปยังรุ่นต่อไปได้

ในบทนี้จะศึกษาลักษณะทางพันธุกรรมของสิ่งมีชีวิต โดยแบ่งเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ ลักษณะทางพันธุกรรมของพืชมีอะไรบ้าง ลักษณะทางพันธุกรรมของสัตว์มีอะไรบ้าง และลักษณะทางพันธุกรรมของคนในครอบครัวเป็นอย่างไรบ้าง

เคยสงสัยไหมว่าทำไมใบหน้าของเราถึงคล้ายกับใบหน้าของพ่อแม่หรือคล้ายกับปู่ ย่า ตา ยาย ที่เป็นเช่นนี้เพราะสิ่งมีชีวิตสามารถถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรมได้ ทำให้ใบหน้าของเราคล้ายคลึงกับพ่อแม่ ไม่เพียงใบหน้าแต่ยังรวมไปถึงลักษณะอื่นๆ เช่น สีผม สีผิว สีตา

ลักษณะทางพันธุกรรม คือ ลักษณะที่ควบคุมโดยยีน (หน่วยที่ควบคุมลักษณะทางพันธุกรรมต่างๆ ของสิ่งมีชีวิต) และสามารถถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปยังรุ่นต่อไปได้ โดยผ่านกระบวนการสืบพันธุ์ ทำให้สิ่งมีชีวิตแต่ละชนิดมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน

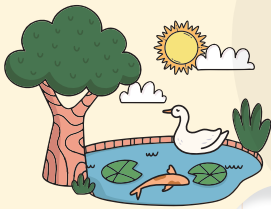
1. ลักษณะทางพันธุกรรมของพืชมีอะไรบ้าง

ประมาณ 150 ปีก่อน มีบาทหลวงชื่อ เกรกอร์ เมนเดล เขาเป็นคนช่างสังเกต และเกิดความสงสัยว่าทำไมพืชชนิดเดียวกันถึงมีลักษณะต่างกัน เขาจึงเริ่มทำการทดลองกับถั่วลันเตา

ลักษณะต่างๆ ของถั่วลันเตา						
เมล็ด		สี	ฝัก		ลำต้น	
รูปร่าง	สี	ดอก	รูปร่าง	สี	ตำแหน่งของดอก	ขนาด
						
กลม	เหลือง	ขาว	ฝักอวบ	เหลือง	เกิดตามแกน	สูง
						
ขรุขระ	เขียว	ม่วง	ฝักแบน	เขียว	เกิดตรงปลาย	เตี้ย

บทที่ 10

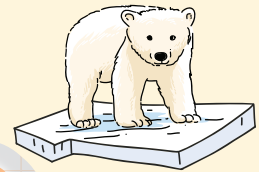
สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

โครงสร้างและ
ลักษณะของสิ่งมีชีวิต
ในแหล่งที่อยู่

ความสัมพันธ์
ระหว่างสิ่งมีชีวิต
กับสิ่งมีชีวิต

ความสัมพันธ์
ระหว่างสิ่งมีชีวิต
กับสิ่งไม่มีชีวิต

สิ่งมีชีวิตมีความสัมพันธ์กันหลายรูปแบบ เช่น
พื้เงาอาศัย ได้ประโยชน์ร่วมกัน อิงอาศัย
ปรสิต ล่าเหยื่อ

ในบทนี้จะศึกษาเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ โครงสร้างและลักษณะของสิ่งมีชีวิตในแหล่งที่อยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิต และความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งไม่มีชีวิต

1. โครงสร้างและลักษณะของสิ่งมีชีวิต ในแหล่งที่อยู่

วันนี้คุณครูได้พานักเรียนชั้น ป.5 ไปทัศนศึกษานอกสถานที่ โดยวันนี้คุณครูพานักเรียนมาที่ป่าชายเลนอ่าวคุ้งกระเบน จังหวัดจันทบุรี คุณครูได้มอบหมายให้นักเรียนสังเกตและวาดรูปของพืชและสัตว์ที่อยู่ในป่าแห่งนี้

คุณครูได้ให้ข้อมูลเบื้องต้นว่า ป่าชายเลนเป็นระบบนิเวศที่ประกอบด้วยพืชและสัตว์นานาชนิด ดำรงชีวิตร่วมกันในสภาพแวดล้อมที่เป็นดินเลน น้ำกร่อย หรือมีน้ำทะเลท่วมถึงเสมอ พบทั่วไปตามที่ราบปากแม่น้ำ อ่าว บริเวณชายฝั่งทะเลในเขตน้ำขึ้นน้ำลง ทะเลสาบ และบริเวณรอบเกาะแก่งต่างๆ

ป่าชายเลนประกอบด้วยพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด ส่วนใหญ่ประกอบด้วยพันธุ์ไม้สกุลไม้โกงกางและมีไม้พันธุ์อื่นๆ เช่น ถั่วดำ ถั่วขาว พังกาหัวสุมดอกแดง โปรงขาว โปรงแดง ตะบูนดำ ตะบูนขาว แสมขาว แสมทะเล ลำพู ลำพูทะเล ตาตุ่มทะเล เหงือกปลาหมอ นอกจากพันธุ์พืชแล้วยังมีสัตว์หลายพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในป่าชายเลน เช่น ปลาตีน ปูก้ามดาบ ลิงแสม กุ้งดีดขันธ์

ปลาตีน

ปูก้ามดาบ